

Література

1. Правила по охране труда для полиграфических предприятий от 4 декабря 2002 г.
2. Прямое лазерное гравирование обычных и гильзовых флексографских форм. Джефф Клинтон. Журнал Флексо Плюс №4-2004.
3. Флексография: проблемы и пути решения. Дмитрий Токманцев. Журнал Полиграфия №3-2005
4. Флексографская печатная машина и требования безопасности. В. Румянцев. Журнал «Флексо Плюс» №6 (24), декабрь 2001 г.
5. Водовывивные пластины: надёжная альтернатива. Дмитрий Токманцев. Журнал Флексография и специальные виды печати. №1-2005.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНІЙ ГАЛУЗІ *Мацапура Дар'я (студентка ВПІ, СК-91), Демчук Г.В. (доц. каф ОППЦБ)*

Одним із складових забезпечення сталого розвитку економіки України є створення безпечних та нешкідливих умов праці на всіх підприємствах незалежно від їх форми власності та виду трудової діяльності. Тому Охорона праці (ОП) під час економічної кризи та тотальної економії на заходах і засобах безпеки виробничих процесів набуває особливої актуальності, а отже до розкриття проблематики питання необхідно підійти з особливою уважністю.

Актуальність питань ОП особливо характерна для малих підприємств. Механізм управління ОП малого підприємства, хоча з одного боку спрощується за рахунок незначної кількості працюючих в умовах виробничих небезпек, але з іншого – значно ускладнюється у зв'язку з відсутністю необхідної кількості інженерно-технічних працівників які мають певний досвід та знання з питань виробничої безпеки [1].

Є дві передумови, які забезпечують створення безпечних та нешкідливих умов праці на малих підприємствах:

- перша: роботодавець повинен бути переконаний, що заходи з охорони праці необхідні;
- друга: він повинен знати, як можна здійснити ці заходи в умовах його виробництва.

Жодна із цих обов'язкових умов сьогодні практично не реалізується. Це обумовило значну кількість недоліків, які потребують негайного викорінювання. До них необхідно віднести некомпетентність роботодавців; економію робочої сили, перевищення режиму робочої зміни, недотримання комплектності та схем розташування устаткування за габаритними розмірами та ступенем шкідливості; порушення конструкторської документації і порядку експлуатації та технічного обслуговування виробничого устаткування;

відсутність засобів колективного та індивідуального захисту працюючих; порушення норм виробничої санітарії та безпеки технологічних процесів. Крім того законодавча і нормативна база з ОП та трудовий договір з працівником передбачає, що роботодавець зобов'язується забезпечувати працівникові умови праці, у тому числі безпечні та нешкідливі, необхідні для виконання конкретної роботи та передбачені законодавством про працю, колективним договором (угодою). Отже, працюючи за цивільно-правовим договором (договором підряду), підрядчик виконує свою роботу на свій страх і ризик, організовує її самостійно й на нього не поширюється дія трудового розпорядку, не передбачається надання пільг та компенсацій за шкідливі умови праці.

Зважаючи на це, в умовах сучасного розвитку малого та середнього бізнесу, конче необхідна розробка спеціальної програми його реальної підтримки в питаннях ОП, яка включала б:

- створення адекватної системи управління ОП малих та середніх підприємств;
- підвищення рівня правової підготовки роботодавців у цій галузі;
- створення регіональних спеціалізованих консультативно-навчальних та інформаційних центрів при органах виконавчої влади, спілках, асоціаціях, інших структурах малого бізнесу. [2].

Вирішення цієї програми неможливо без вдосконалення законодавчої та нормативної бази ОП, особливо галузевої спрямованості, що до умов сучасного розвитку виробничого обладнання та виникаючих при його експлуатації нових видів небезпек, та її адаптації в умовах малого підприємства. У країні налічується понад 10 тисяч чинних нормативно-правових актів, які не завжди в повній мірі відповідають реаліям сьогодення, бо розроблялися стосовно великих виробництв. Тому малі й середні підприємства, маючи свою специфіку, не мають можливостей їх беззаперечного виконання. А враховуючи період економічної кризи та притаманної їй тотальної економії, більша частина малих підприємств має можливість використовувати свої, і так не багаті ресурси, у кращому випадку на 50%. [3] Крім того значна кількість контролюючих органів (державний, відомчий і громадський нагляд) дублюючи одне одного інспектують малі підприємства стосовно виконання ними одних і тих же нормативних документів. Ці дії підчас носять безсистемний характер, що дезорганізує роботу суб'єктів малого підприємництва, веде до непродуктивних затрат праці і зниження активності підприємств.[4]

Внутрішнім чинником позитивних тенденцій у поліграфічній сфері є перспектива економічної стабілізації, що дозволяє більш сумлінно виконувати вимоги законодавства з ОП. Згідно класів галузей економіки та видів робіт за професійним ризиком виробництва [5] видавничо-поліграфічна галузь відноситься до 7 (книговидавнича діяльність - 22.11.0, видання газет - 22.12.0, видання журналів та інших періодичних публікацій - 22.13.0) і 13 (друкування газет - 22.21.0, поліграфічна діяльність – 22.22.0, палітурна та оздоблювальна справа – 22.23.0.). А отже, відповідно до Закону України «Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату

працездатності» страховий тариф (у відсотках до фактичних витрат на оплату праці найманих працівників) становить 0,63% та 0,73% відповідно.

Вирішення питання економічної ефективності охорони праці потребує системного й комплексного підходу, керування на виробничому, регіональному, галузевому й національному рівнях. Ефективне управління охороною праці – вірний шлях до підвищення продуктивності праці, і, як наслідок, максимізації прибутку. Все це ставить на порядок денний питання ОП як першочергові завдання розвитку підприємства.

Так відповідно до п.6.1.13. галузевої угоди між Державним комітетом телебачення і радіомовлення України та Центральним комітетом профспілки працівників культури у видавничо-поліграфічній справі «сторони Угоди доручають керівникам видавництва, поліграфічних підприємств, установ, організацій та органів профспілки всіх рівнів [6]:

- здійснювати заходи щодо поліпшення умов безпеки праці як складової частини колективних договорів;

- забезпечувати фінансування заходів з охорони праці відповідно до Закону України «Про охорону праці»;

- проводити атестацію робочих місць робітників, які працюють у шкідливих та важких умовах, і забезпечувати відповідно до діючих нормативів їх права на компенсації, пільгове пенсійне забезпечення та інше;

- забезпечувати працюючих засобами індивідуального захисту, спецодягом, спецвзуттям відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

- вживати заходів щодо погашення заборгованості з виплати сум відшкодування шкоди потерпілим на виробництві, а також сім'ям і утриманцям загиблих на виробництві. Нараховувати компенсацію втрати цих сум у зв'язку з порушенням термінів їх виплати згідно з законодавством.

Для забезпечення управління охороною праці на малих підприємствах видавничо-поліграфічній галузі в першу чергу потрібна - система управління охороною праці (СУОП), що працює постійно і планомірно. В наш час на більшості підприємств не використовується системна документація з охорони праці. Тому стандартизація СУОП вимагає [7]:

- 1) використання традиційних і надходження нових форм документів (у паперовому та електронному вигляді);

- 2) створення документів, які в концентрованому вигляді відбивають систему керування охороною праці на підприємстві та її найважливіші характеристики. Наприклад: цілі і політика організації в області охорони праці;

- 3) розробки та використання документа або блоку документів, що виражають перспективи розвитку СУОП на певний період часу і відповідних змін до стандарту. Наприклад: посібник з управління охороною праці на підприємстві; стандарти підприємства з охорони праці;

- 4) додержання працюючими вимог нормативно-правових актів;

- 5) своєчасність проведення періодичних медичних оглядів, навчання та інструктажів з охорони праці;

- 6) визначення обсягів шкідливих виробничих факторів;

7) проведення необхідних якісних та кількісних оцінок стану умов та безпеки праці;

8) проведення ідентифікації, діагностики, оглядів, випробувань об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.

З одного боку, вирішення цих задач дає керівнику певний ступінь захищеності і впевненості під час інспекцій з охорони праці. З іншого - рішення питань охорони праці дає впевненість персоналу, колективу підприємства в тому, що він працює в безпечних умовах. Але найголовніше полягає в тому, що ОП - це не «пасив» підприємства, фінансування якого дає одні збитки, а його «актив», вкладення в який сторицею окупаються в найкоротший час. Необхідно донести до керівників і закріпити на ментальному рівні тезу про те, що «охорона праці - це вигідно!». Здоровий, упевнений у собі персонал, що працює в комфортних умовах, виробляє більш якісну продукцію, менше хворіє, скорочує невиробничі витрати, дає більш високу продуктивність праці та ін. Таким чином, ОП підвищує ефективність підприємства, тобто є важливим елементом конкурентоспроможності, що особливо актуально в умовах шаленої конкуренції малого та середнього бізнесу в поліграфічній сфері економіки України.

1. Методичний посібник з охорони праці (для слухачів галузевого центру з охорони праці) Частина 1. Для працівників підприємств, організацій та фірм. Авт: Коржик Б.М., Дмитрієв С.Л., Успенська Л.Г. –Х.: ХНАМГ, 2009, - 248с.

2. Офіційний веб-портал ФПУ Охорона праці в країні: проблеми й шляхи їхнього розв'язання. Режим доступу: http://fpsu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3829:2010-11-19-14-38-47&catid=55:2009-07-24-15-50-46&Itemid=8&lang=uk

3. Швайка Л. А. Економіка видавничо-поліграфічної галузі [Текст] : підруч. / Л. А. Швайка, А. М. Штангрет. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2008. – 480 с.

4. Аграрний сектор України Стан та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-92/doc-84/>

5. Додаток до Порядку визначення страхових тарифів для підприємств, установ та організацій на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, затвердженого постановою КМУ від 13.09.2000 р. N 1423 у редакції постанови КМУ від 27.06.03 р. N 985)

6. Галузева угода між Державним комітетом телебачення і радіомовлення України та Центральним комітетом профспілки працівників культури України (у видавничо-поліграфічній справі).

Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І.М. Основи охорони праці